

A BUDAI LUTHER-SZÖVETSÉG EGYHÁZI ÉS POLITIKAI HETILAPJA

FŐSZERKESZTŐ
DR. SZLÁVIK MÁTYÁS
 BUDAPEST, IX., JURÁNICS-U. 13
 FŐMUNKATÁRS:
HLAVÁCS KORNÉL

ELŐFIZETÉS FÉLÉVRE 3 PENGŐ
 A BUDAI LUTHER-SZÖVETSÉG
 58141. SZ POSTATAKARÉK-CSEKKSZÁMLÁJÁRA KÜLDENDŐ
 KIADÓHIVATAL BUDAPEST, DONÁTI-U. 49., II. EM. 15

FELELŐS SZERKESZTŐ
 ÉS KIADÓ
HÜTTL ÁRMIN
 BUDAPEST, I., VERBŐCZY-U. 28

Keressétek először az Isten országát és annak igazságát!

Máté ev. VI. 33.

Imádkozzál és dolgozzál!

»Nékem cselekednem kell annak dolgait, aki elküldött engem, amíg nappal van: eljő az éjszaka, mikor senki sem munkálkodik.«

János ev. 9, 4.

Néhány héttel ezelőtt csodálatosan szép Jézuskép került a kezembe. Karácsonyi ajándék volt a kép és Jézust ábrázolta, amint viharos tengeren jár. Kezének intésére megtörték a hullámok, a vihar sötétsége után csillag gyult, világosság támadt s a tengerre borult az életnek csendje. Még emlékezetesebbé teszi számomra a képet az a felírás, amelyet a kép kartonján találtam, bizonyára utralavó akart ez lenni az élet számára: »Ugy dolgozzatok, mintha örökké élnétek és úgy imádkozzatok, mintha holnap meghalnátok«. Hol a képet néztem, hol a felírást és eszembe jutott olyan sok minden, ami életemben eddig történt. Eszembe jutott szülőfalum, jó szüleimnek tanítóbeszéde, az a bölcs oktatás, amely körülbelül úgy hangzott, mint a képnek felírása, eszembe jutott a körösparti evang. iskola, ahol először hallottam e mondatot: Ora et labora!

Imádkozzál és dolgozzál! Mintha csak Jézusnak ajakáról jönnének e szók, ki a tengeren járt, mintha csak az Élet fejedelme akarná mélyen és örökre szívünkbe belevésni e mondatot, aki mostan is az Isten akarata iránti feltétlen engedelmességre tanít. Hiszen Jézusnak egész élete nem volt más, mint Isten iránti feltétlen engedelmeség, mint munka és imádság. Az Isten akarta így s Jézus előtt szent volt az Isten akarata! Csak

emlékezzünk gyermekkorára, vagy megkeresztelkedése utáni pusztai tartózkodására. Térdreborult a pusztai homokban, keze imádságra kulcsolódott s 40 nap és éjjel beszélt Atyjával, a mindenható Istennel, hogy cselekedhesse az Ő dolgait, aki elküldötte a világba. Szakadatlanul dolgozott, mert imádságaiban az Istentől erőt nyert a munkára, Getsemane-i tusakodása, golgothai szenvedései közepette is találkozózt keresett az Istennel, hogy földi életének legnehezebb pillanataiban is cselekedhesse Atyjának akaratát. Felillantott az égre s ime utána a süketek hallottak, a vakok láttak, bűnös asszonyok megtérő Magdolnák lettek, elcsendesedett országutak, járatlan és elfelejtett ösvények benépesedtek és az emberek, akik eddig boldogtalanul, félve és betegen jártak-keltek, új világnak, a boldogság, az Isten országának polgárai lettek.

Az Isten akarata, hogy mi mindannyian, kik élünk e földön, az Ő országának polgárai legyünk; ezért cselekedjünk a mi Mesterünk tanítása szerint, amíg nappal vagyunk. Mert ki tudja, meddig tart a mi életünknek nappala, elkövetkezik az éjszakának órája s akkor az Isten akarata szerint már senki sem munkálkodhatik. Ezért imádkozzál és dolgozzál, ora et labora. Ugy dolgozzál, mintha örökké élhetnél és úgy imádkozzál, mintha holnap következne a számadásnak órája. A mi életünket is az imádság, az Isten közelsége és megtalálása táplálja és akarata szerinti munka gazdagítja és boldogítja, a kettő összefügg és egymástól el nem választható, a kettő az életnek igazi forrása. Piciny gyermekedet, kit szivedhez szorítsz olyan sokszor és rácsókolod minden szeretetedet,

tanítsd meg édesanya az imádságra és a munkára, hogy felületes és lusta soha se legyen, ti nevelők, akikre az Isten az emberi lélek és szív kertészétet bizta, hintsétek Jézusnak tanítását, az áldott magvetéseket növendékeitek szívébe s mi mindannyian, kik sokszor bubánatban töltjük napjainkat, tekintsünk fel az égre, hogy azután nekilásunk új bizakodással és reménységekkel a munkának a mi boldogságunkra és, az Istennek dicsőségére! De mielőbb, amíg nappal van, mert eljön az éjszaka, mikor senki sem munkálkodhatik. Ora et labora!

Harta, 1930.

Ruzicska László.

A reverzális törvény

Az 1929. évi november hó 15-én tartott egyetemes egyházi közgyűlésünkön a tiszai egyházkerület megkeresésére azt a határozatot hozták, hogy az egyetemes egyház felterjesztést intéz a kormányhoz a reverzális törvény hatályon kívül helyezése tárgyában, »mert ez által nemcsak a felekezeti béke van veszélyeztetve, de a családi élet tisztasága és lelkesége is szenved miatta«.

Csekélységem az egyetemes közgyűlés alkalmával is felszólalt ez ügy tárgyalásánál, azonban álláspontomat s véleményemet ott bővebben nem fejthetvén ki, azt e lapok hasábjain pótolom.

Az ugynevezett reverzális törvény, vagyis az 1894. évi XXXII. törvénycikk annak idején a különböző pártok, illetve vallásfelekezetek képviselői közt történt megállapodás eredményeképpen jött létre. Az említett törvény is az egyházpolitikai törvényeknek egy része.

Az egyházpolitikai törvények a következők:

az 1894. évi törvények közül a XXXI. tc. a házasságjogról, a XXXII. a gyermekek vallásáról, a XXXIII. az állami anyakönyvekről, így az 1895. évi törvények közül a XLIII. tc. a vallás szabad gyakorlásáról.

Mindezen törvények javaslatait az akkori kormány egymással összefüggésbe hozta, mert az összes függő egyházpolitikai kérdéseket rendezni akarta.

Az ország protestáns közönsége általában megnyugvással fogadta az egyházpolitikai törvényeket, csupán a gyermekek vallását szabályozó törvényjavaslat ellen voltak aggályai, mert az addig érvényben volt 1868. évi LIII. tc.-ben vallása és vallásgyakorlata számára olyan védelmet látott, melyet sejtelve szerint az új törvény életbeléptetése után semmi más nem pótolta volna.

A protestánsok tehát, nehéz szívvel bár, de mint a szabadelvűség és haladás követelményét, a javaslatot mégis elfogadták már azért is, mert különben az egyházpolitikai kérdések megoldása időtlen időkig, — ad graecas calendas — maradt volna el.

A törvény meghozatala óta majdnem harmincöt év telt el. Elég idő arra, hogy ezalatt tanulságos tapasztalatokat gyűjthessünk. A letelt évtizedek bizony azt tanúsítják, hogy a protestánsok aggodalmai nem voltak alaptalanok. A tör-

vény engedelmeivel élve, a különböző vallású házassalandók, születendő gyermekeiknek mely vallásban neveltetésére nézve elég gyakran létesítettek illetékes helyen megegyezéseket.

A törvény életbeléptetését követő egy-két évben is sokszor, bár még kisebb számmal, de az idő folyásával egyre gyarapodva, a megegyezések inkább a katolikus vallásnak kedveztek.

A protestánsok veszteségei, kivált a legutóbbi években ezen a réven felette jelentékenyen növekedtek, rájuk nézve a legszomorubb jelenség az volt, hogy ezek a hátrányos megegyezések a leggyakrabban éppen az értelmiségi középosztály körén belül fordultak elő.

»Nemsokára elvesztjük az intelligenciánkat!« Eképpen jajdultak fel a vezető körök. Kétségbeesve kellett oly esetekről is tudomást vennünk, hogy régi protestáns családban, még ároni családban is, megelőző evangélikus szellemű nevelés ellenére is, nem egyszer akadt olyan házassaló fél, aki egyházunk kárára létesített megegyezést.

Csak természetes, hogy ilyen jelenségek észlelése után a vezető körök nem maradhattak közönyösek és oly eszközöket kutattak, melyek az egyházunk kárára szolgáló reverzális-adások meggátlására alkalmasoknak mutatkoznának. Sajnos, a megfelelő eszközöket még nem találták ki. Ezt nem is lehet csodálni, mert hiszen az orvosszerek alkalmazásának nincsen sok értelme mindaddig, amíg a bajnak leglényegesebb okára nem találtunk rá.

Felhozták lelkészi körökben azt, hogy a reverzálisok kieszközlésénél nem csekély szerepet visz a római katolikus lelkészeknek egyházuk parancsához képest történő hatalmas buzgólkodása.

Tehát szeget szeggel. Az egyházunk javára szolgáló reverzálisok kieszközlése céljából viszont a mi lelkészeinknek is hasonlóképpen kellene minden tőlük telhetőt elkövetni. Nem volt azonban nehéz az illető lelkészeket ennek a módszernek az alkalmatlanságáról meggyőzni.

Hiszzen mi, a lelkiismereti szabadság elvi alapján állva, nem is tudjuk a lelkeket úgy lenyűgözni, mint ezt a túlsó oldalon tehetik.

Megfelelő orvoszerképpen tehát, úgy látszik, hogy nem is kínálkoznék más, mint az 1894. évi XXXII. t.-c.-nek eltörlése és ezzel az 1868. évi LIII. t. c.-nek újból hatályba helyezése. Mint-hogy pedig tény az, hogy ez a törvénycikk a reverzálisok kiállítását eltiltja, kétségtelen az is, hogy a visszaállítandó törvénynek a hatálya alatt nem is fognak egyházunk kárára (de annak hasznára sem) megegyezéseket kötni.

Felhozzák azonban ellenvetésül azt a tényt, hogy az 1894. évi XXXII. tc. a parlamenti viták és küzdelmek során létrejött pártközi megegyezésnek tartalmi része volt s mint ilyen most már nem tehető félre.

Igaz ugyan, hogy annak idején a pártok közt tényleg megegyezés jött létre, azonban ez a körülmény nem állhat ellent annak, hogy a parlament valamely törvényt, — ha ezt a társadalom kárára szolgálónak tartja — el ne töröljön.

Egészen más azonban az, amit nekünk protestánsoknak ennél a kérdésnél meg kell gondolnunk.

Először is figyelembe kell vennünk azt a tényt, hogy a gyermekek vallásáról szóló törvény ellen a szabadelvűség szempontjából, tehát a lelkiismereti szabadság elvi alapján álló protestantizmus szempontjából kifogást tenni nem lehet.

Feltéve azonban, hogy a mindenkori kormány a törvény eltörlését illetőleg elfogadja a fentebbi felfogást, akkor attól kell tartanunk, éppen az az idő szerinti megállapodásszerűségénél fogva, hogy a tulsó oldal az összefüggés elvére támaszkodva, a többi egyházpolitikai törvény eltörlését is fogja követelni. Hiszen tanui lehettünk nemrég annak, hogy az egyik gyűlésen a házasságjogról (polgári házasságról) szóló 1894. évi XXXI. tc. eltörlésének kivánságát hangoztatták.

És vajjon mit jelentene az egyházpolitikai törvények eltörlése?

Az előálló jogbizonytalanságtól eltekintve, óriási visszaesést az állami és társadalmi fejlődés terén.

Vajjon emelt fővel állhatnánk-e meg a folyton haladó és művelődő nyugat előtt?

Meg kell gondolnunk aztán azt a kérdést, vajjon a megegyezések kizárása esetén is, általában előnyösebb helyzetbe fogunk-e kerülni. Egyházunk kárára nem fognak megegyezéseket kötni, legalább formailag nem, mert a törvény nem fogja engedni. Ez igaz. Ámde emlékezzünk csak vissza azokra az időkre, amikor az az 1868. évi LIII. tc. volt hatályban! Hány megegyezés jött akkor létre szóbeli úton? Az esketést végző római katolikus lelkész az esküvő előtt megkapta a szóbeli ígéretet a protestáns féltől a születendő gyermekeknek a katolikus vallásban neveltetésére. A törvény szerint az ilyen ígéret érvénytelen volt ugyan, ámde ennek ellenére is azt kellett látnunk, hogy az esetek többségében ez a szóbeli ígéret mégis csak teljesítéshez jutott.

Vajjon meg bírjuk-e majd akadályozni az ilyen formanélküli tényleges megegyezéseket?

Tekintsünk aztán végig az 1895. évtől napjainkig lefolyt majdnem három és fél évtizeden!

Ha megfigyeltük az egyházak életét, szemünkbe kellett, hogy tűnjön az a tény, hogy az ultramontán elemek erősen dolgoztak és bizony sikerrel is dolgoztak. A római katolikus hivek nagy részének lelkületét alaposan átalakították, úgyhogy a nemzeti társadalom képe is elütőleg más, mint volt harminc-negyven évvel ezelőtt. Ma már felvilágosodott katolikusokról, szabadelvű katolikusokról Magyarországon általában nem beszélhetünk. Legfőleg egy-két disszidens egyéniségről, akit mindjárt »zsidó« vagy »atheista« diszjelzővel sietnek felruházni.

A nőnevelés szelleme is teljesen fanatikus irányt vett s ha ez az irány elérte azt, hogy a házasságra lépés előtt álló katolikus vallású leányok csak a katolikus egyháznak kedvező megegyezés mellett kötik meg a házasságot, az eképpen fanatizált nőkkel nem lesz nehéz annak elérése, hogy a megegyezés tilalmasságánál fogva

a házasulandó protestáns felet a katolikus valásra térítsék át.

De ha ilyen sikert nem is bírnának elérni, úgy mi sem lesz könnyebb, mint az, hogy a gyermekeket katolikus szellemben neveljék s az átéréshez törvényes tizenhét éves életkor betöltése idején a protestáns egyház formai elhagyására is rábírák.

Hogy az 1868. évi LIII. tc. hatálya alatt egyházunk kárára szolgáló megegyezések kevésbé fordultak elő, azt én nem a törvény tilalmának, hanem inkább annak a körülménynek vagyok hajlandó tulajdonítani, hogy *akkor még a szabadelvű szellem uralkodott*, a magyar társadalom felvilágosodottan gondolkodott s ezért a klerikális elemek munkája *akkor* nagy sikerrel még nem kecsegtetett.

Vajjon a protestáns papok az ultramontánok munkája ellen tudnak-e védekezni? Ha nem tudnak, akkor, miért nem tudnak védekezni? Ezekre a kérdésekre nem lehet röviden felelni s ezért a bővebb fejtegetést más alkalomra hagyom. Majd egyházunk helyzetéről beszélve, ezt a kérdést is fejtegethetem. Meg merem azonban állapítani azt, hogy egyházunk a most leírt törvény visszaállításából mi előnyre sem számíthat, sőt az sincsen kizárva, hogy még jelenlegi helyzetét is kockára teszi. Szerény véleményem szerint tehát helytelenül jár el egyházunk akkor, amikor az egyházpolitikai törvényeknek bármelyikét is, a szabadelvűség szellemét követő részeikben megkivánja bolygatni.

A polgári perrendtartás reformja előtt volt alkalommal egy volt igazságügyminiszterünk édesapjával, aki akkor a Kuria bírája volt, eszemeszerűt folytatni. Véleménye az volt, hogy inkább jó bírakra van szükség, mint perrendtartási reformra. Nem osztottam ugyan teljesen véleményét, de el kellett ismernem azt, hogy szavaiban sok igazság volt. Az igazság pedig tán igazság más téren is.

Dr. Berzsenyi Jenő.

Ujjászületés

*Hányszor áldlak téged jószagos Istenem,
Megengedted, hogy én boldognak születsem.
Mert boldog az lehet — én ezt úgy hiszem —
Ki kétszer születik, ámde egy életben.*

*Mert sok nő e földre kétszer születhetik,
— Az ujjászületés a csodás második —
Az első életét az anyjától kapja,
Másodikat pedig az anyaság adja.*

*És mennyi nő bolyong itt e nagy világba,
Ki boldogító lángnak csak fényét látja,
Édes, nagy melegét ki sohasem érzi,
Nem virág illatát, csak színét nézi.*

*Anyaságban pedig nagy boldogság rejlik,
Ha lelkünk kicsi lelkükkel ölelkezik ...
Hála neked érte hatalmas Istenem,
Hogy e boldogságból juttattál énnekem!*

Karnikné Bendl Vilma.

Buddha templomában

Irta: Dr. Keöpe Viktor

Már több mint egy hete, hogy Ceylon csodaszép kikötőjében, Colombóban tartózkodom. A napnak minden órája újabb és újabb meglepetésben részesít. A folyton gomolygó tarka ember-tömeg, a karcsu ingadozó pálmák, a soha nem látott sokszínű virág, a csodás szinpompa, mely mintha minden tárgyat aranyporral hintene be — olybá tűnik fel előttünk, a zordon észak gyermekei előtt, mintha valamely ismeretlen planétán meseország kellős közepében volnánk.

Ez örökké rohanó élet folyton gomolygó forogtatásban különösképen megragadják figyelmünket, a mindenütt látható buddhista barátok. Bő redőkben aláomló tógaszerű sárga palástot viselnek, hajadonfőt és mezitláb járnak a legperzselőbb napon is. Megjelenésük csendes, szelid, mintha magát a megtestesült nyugalmat képviselnék.

Szeretném őket közelebről megismerni s így elhatározom, hogy megtekintem a város végén épült Buddha-templomot.

Alig lépek ki szállóm kapuján, máris ott van derék rikszakulim. Mélyen meghajolva, ragyogó arccal várja, míg könnyű kis kétkerekű kocsijába beszálok. Beszélni ugyan nem tudunk — ő még nem tud angolul; ha majd egyszer ezt is megtanulja, még rendőr is lehet belőle és így teljesedésbe megy vágyai netovábbja — és mégis szeretem. Csodálattal nézem gyönyörű izomzatát, olyan mint egy élő bronz-szobor, bámulom kitartását, amellyel órákig tud rohanni megállás nélkül a legégetőbb napsütésben. Igaz ugyan, hogy az első napokban lealázónak, bántónak találtam, hogy engem embertársam vontasson, valahogy mindig a rabszolgaság maradványa jutott eszembe — de idővel ezt is megszokja az ember. És kérdem, nem szászorta, ezerszerre nehezebb-e elviselni eme testi rabszolgaság helyett a lelki rabszolgaságot, amit a mai életünk olyan sok alakban nyújt?

A széles utcákon mozgalmas az élet. Gőndörhaju, félmeztelen, sötétbarna tamilok hatalmas terheket huznak nagy kétkerekű kordélyukon. Lassan döcögő zebufogatok mellett, fűrgé rikszák és pompás fogatok hajtanak el. Itt-ott egy-egy gépkocsi, csilingelő villamos.

Különösen élénk az élet a kikötőben és a bazároknak. A tamilok, a délindiai dravidák utódaik mellett látunk büszke mohemedánusokat, fűrgé parszikat, nyomorgó rodinákat és előkelő szingalézeket. Ez utóbbiak különösen érdekesek. Hazájuk Hindosztán volt, ahonnan hajón jöttek le Ceylonba még a Krisztust megelőző századokban. Itt felvezik a buddhizmust, amelynek lelkes hívői lesznek és hatalmas kultúrát teremtenek a szigeten. Bár századokig tartó véres elkeseredett küzdelemben a tamilok a sziget legnagyobb részét elfoglalják és rombadöntik virágzó városait: mégis mai nap ismét a szingaléz az ur és a tamil a szolgálja. Hiába a világon mindenütt a tudás megadja a hatalmat.

A szingalézeket könnyű megismerni, nemcsak világosabb testszínük, hanem ruházatukról is. A férfiak fehér vászonkabátot viselnek, ez már európai hatás, míg a derekukra sokszínű, majd földig érő tarkakendőt csavarnak. Ezáltal szinte nőies külsőt kapnak, amit még csak fokoz csupasz arcuk és különös hajviseletük. Dus, fekete hajukat ugyanis hátul kontyba csavarják össze, amelyből még a teknősbéka körfésű sem hiányzik.

A nők viselete ugyanaz, mint Indiában. Felső testüket rövid ujjatlan kabátka takarja. Cspójük körül színes selymekendőt csavarnak, melynek egyik vége a balvállon átvette gazdag redőkben omlik alá. Viseletük valóban festői.

Elhagytuk már az európai városrészt, az egykori erődöt, el a bazárt pompás gyümölcszeivel, sok színes selymével, faragványával és nyüzsgő emberáradatával s elérjük a benszült várost a sudár pálmák árnyékában meghuzódó apró kunyhóival. Még egy néhány utca, egy néhány kanyarodó és elértük célunkat: Buddha templomát.

Széles kapun át nagy kertbe lépünk. Szétszórva hatalmas szent fügefacsoportok állanak, amelyek számtalan a földből kinövő törzsükkel valószínű labirintot alkotnak. Mindenik fügefafa, vagy fügefacsoport alatt — igazán nem tudom melyik kifejezést használjam, mivel mindenki facsoport számtalan törzsével egyetlen fügefából fejlődött — egy Buddha-oltár áll. Az oltárok gazdagon vannak virágokkal ékesítve; a hívők naponta friss virágokkal diszítik, innen az erős illat, amely az egész kertet eltölti.

Esteledik. Az esti ének, a barátok monoton, vontatott, deklamációszerű éneke lassan elhangzott. Utána sajtáságos egyhangu dobverés kezdődik, majd kisvártatva megnyílnak a kolostor kapui és kilépnek a barátok. Mindnyájan meztláb vannak és fődetlen fűvel. Ruházatuk a narancssárga és aranybarna különböző árnyalataiban aláhulló redőkkel a tóga viseletére emlékeztet. Kezükben hosszú rózsafüzért tartanak lassan mormolva az imát, mások ezüsttálakon fehér jázmin, sárga és vörös plumáriát hoznak, Buddha kedvenc virágait; ismét mások tömjént és egyéb kegyesert. Lassu ünnepélyes menetben megy a processzió a templom felé. A templom kapui kitérülnek, a menet belép.

Néhány percig még szótlannul, szinte megkövülve állok ott. Az ájtatos processzió, a bizzaron, gazdagon aranyozott sokcsucusu templom, az esti szélben ringó pálmák óriás suhogó leveleikkel, a bibor, majd folyékony aranyba burkolt ég, valóban feledhetetlen csodás látvány.

Belépek a templom előcsarnokába. Padlója színes mozaik, falait gazdagon ékesítik Buddha életéből vett képek, sokfejú szobraikkal és más csodás lényekkel diszítve.

A templom belseje ragyog a sok-sok gyertyától, melyek fénye az aranyozott falon továtáncol, míg végül mind inkább elgyöngyülve elvész a kupola komorságában. A templom közepén áll a főoltár, Buddha hatalmas ülőszobra, amint keresztbefont lábakkal, ölbehelyezett ke-

zekkel, merengő tekintettel maga elé néz. Az egész szobor aranylemezekkel van borítva, amely szinte lángolni látszik a ragyogó fényben.

A menet az oltár elé ért. A papok és kíséret összetett kezekkel mormolják az imát, amiből néha az egyik pap hangos szava kihallik. Majd a főpap kilép a csoportból és a főoltár előtt letérdel. Ekkor megszólal a kórus mély férfi hangja. Most felkel a főpap, a szobor elé lép és letérdelve megcsókolja Buddha ruhája szegélyét, ugyanezzel az egész gyülekezet térdre borul, majd ismét felkelve tele kézzel lassan szórja az oltárra a bódító jácmin fehér virágait. A jácmin, a tömjén illata már szinte bódítóvá teszi a levegőt. Most rizst és pálmabort hoznak elébe, amellyel áldozatot mutat be Buddhának. Végül pedig a gyülekezet felé fordulva, olyan mozdulatot tesz, mintha megáldaná azt. Ismét mindenki térdre borul. Ismét ének, majd újbóli ruhacsók, az istentiszteletnek vége, a menet távozik.

Én is haza térek. És míg kulim csendesen fut a sötétkék égboltot ékítő millió és millió csillag ragyogó fénye alatt, folyton látom a gyertyákkal díszített oltárt, Buddha aranyszobrát, a térdeplő összetett kezekkel imádkozó barátokat; hallom az éneket, a kórus válaszát, a dobütések közt a csengő hangját, érzem a jácmin, érzem a tömjén illatát.

Állítsunk siremléket, Sántha Károlynak!

Vettük a következő levelet:

Nagytiszteletű Szerkesztő ur!

Az 1929. évi egyetemes közgyűlésen napirend előtt felszólalt Jánossy Gábor országgyűlési képviselő ur néhai Sántha Károly költőpap siremlékének felállítása érdekében. Ugyanebben az ügyben felterjesztés is érkezett az egyetemes közgyűlés elé a dunántúli egyházkerület részéről. Az egyetemes közgyűlés kimondotta, hogy Sántha Károly emlékének megörökítését kegyeletes közegyházi kötelességnek tekinti és a siremlék létesítését a maga részéről is támogatja.

Ennek a támogatásnak erkölcsi részét hivatvák elintézni ezek a sorok, amelyekben azt a kérést van szerencsém Nagytiszteletűségedhez intézni, szíveskedjék a szerkesztésében megjelenő lap olvasóközönségét adakozásra felhívni s az adományokat összegyűjtve, azok végösszegét 1930. évi május hó 31-éig az egyetemes pénztárba beküldeni. Sántha Károly énekein és imáin hiveink ezreinek a lelke épül szerte e hazában. Az lenne méltó az ő emlékéhez, ha siremléke főképp az általa épített lelkek adományaiból létesülne.

Ami az egyetemes közgyűlés által kilátásba helyezett támogatás anyagi részét illeti, annak összege a begyűlt adományok és a szükségleti összeg figyelembevételével nyer majd megállapítást.

Hitrokoni szives üdvözlettel:

Br. Radvánszky Albert
egyetemes felügyelő.

Ezen felhíváshoz csak annyit fűzünk hozzá, hogy néhai nagy költőnk életének utolsó esztenéit a mi körünkben élte le, egyházunk tanácsának tiszteletbeli tagja volt, nőegyletünket hathatósan támogatta munkájával, ifjúságunkat szerette és lelkesítette — és azért egyházközségünk és annak minden tagja kegyeletes kötelességet teljesít, ha tehetségéhez mérten lehetővé teszi azt, hogy evangélikus egyházunk külsőleg is, méltó siremlék felállításával rója le halálját néhai Sántha Károly emlékének. Adományokat lapunk kiadóhivatala, egyházunk pénztára és lelkészi hivatala is szívesen vesz át. Az adományokat lapunkban fogjuk köszönettel nyugtázni.

A szocializmus (8)

Az egyház most a negyedik Isten-év alkonyán megint egy új reneszánsz felé indul. Az a határozatlanság, az a közöny, sőt az ismeretlentől való félelem és az ebből származó ösztönös ellenséges érzés, amivel az új kérdéssel szemben, mely elé a világ folyása állította, a gyengesség látszatát keltette és éles támadásokra bátorította fel a marxistákat, harcúzenetre, amit a német szocializmus, mely lassan az élet minden kérdését felölelő világnézeti alappá nőtt ki, nagy területen és sokszor sikerrel viv az egyházzal szemben.

Azonban, és ez a vigasztaló: egyre több ponton a keresztyén tanítás és a krisztusi célok kisajátításával, ha nagy elkanyarodással is, de közeledik más jelszavak és más zászlók alatt az egyház céljaihoz. A másik két nagy, a szocializmusra hitet tevő tábor: az angol és az amerikai, frontot nem is csinált soha az egyház ellen. És ezeknek okos józansága a radikális német szocializmusra máris megteszi a maga észretérítő hatását. Már megtörténik a fél utig való közeledésre az első, talán már második lépés is. A szocializmus részéről.

A fele utig, amelyik felé elindult már az egyház is. A másik oldalról.

A német evangélikus egyházak betheli gyűlésének 1924 június 17-iki szózata volt az első lépés: »Teljesen meg tudjuk érteni a munkásság külső és belső szorongatottságát, mikor szertefoszlan lát annyi sokat azokból, amikben hitt és remélt... de nem szabad megfélemednie az egész nemzet léte körül őt is terhelő felelősségéről, amely nemzetnek ő is nagy sullyal bíró és egyenjogú tagja. És szabadítsa ki magát végre azoknak a hamis jelszavaknak a hatása alól, mintha az egyház párt- és osztály-ügy lenne, amelyik a szellemi és szociális haladásnak kerékkötője és mintha a tudomány kizárná a hitet. Az Istenben való hit és a keresztyénység csakugy kincse, nélkülözhetetlen java a munkásléleknek, mint mindenki másnak.

A tőkére, a munkaadókra — fordul most a szózat a másik félhez — a kezükben levő nagyobb gazdasági hatalom nagyobb felelősséget is ró. Ámbár a mostani körülmények között az ő helyzetük is sokszorosán nehéz, mégis elkerülhetetlen erkölcsi kötelességük, hogy: tartózkodja-

nak nagyobb hatalmuknak a gazdaságilag gyengébbel szemben való kiaknázásától és hogy: az áldozatkészségnek szélső határáig menjenek abban, hogy végszükség esetén kívül kenyérnélkülivé tegyenek munkást, felemeljék munkaidéjét és leszállítsák a bérét. Ne tekintsek a munkásaikat tömegnek, mely ki van elégitve a bér-fizetéssel. Egyenranguként megbecsülendő fiai azok a nemzetnek, akik társadalmi egyenjogúságukért küzdenek és joggal formálhatnak igényt az elismerésre, megértésre és helyzetüknek méltánylására és anyagi és lelkiszükségeiknek figyelembevételére és akiknek a szakszervezeti egyesülési jogához is hozzányulni nem szabad.»

Hasonló értelemben szól a német evangélikus néphez az ansbachi országos egyházgyűlés.

Az 1925. évi stockholmi világkonferenciái szövege pedig ez:

»A gazdasági élet terén valljuk, hogy a lélek a legmagasabb érték, amit a tulajdon jogának vagy a gyáripár mechanizmusának alárendelni nem szabad és hogy a léleknek az üdvösségére és a megváltásra mindenekfelett álló joga van. Ezért az egyénnek szabad és tökéletes kifejlődéséért küzdünk. Az evangélium nevében újból és újból hangsúlyozzuk, hogy a gyáripárnak nem szabad csupán a személyes haszon utáni vágyon alapulnia, hanem szolgálnia kell a közt. A magántulajdont a szolgálatra, a köz szolgálatára adott javának kell tekintenünk, amiért Istennek tartozunk számadással.

De intézzük ezt a mi szövegünket — folytatja — az emberfiának, a názareti ácsnak a nevében az egész világ munkásaihoz is. Hálásan állapítjuk meg, hogy a legsúlyosabb viszonyok közt is a világ minden országában vannak már most is, akik az itt hangoztatott elvek szerint cselekszenek. Sajnáljuk a félreértéseket és azokat az okokat, amelyek miatt annyian fordítottak hátat az egyháznak és el vagyunk szánva, hogy a magunk részéről mindent megteszünk, hogy ezeket a félreértéseket és okokat kiküszöböljük. Mi azokat a törekvéseket, melyek az igazságos és testvéries szociális rend megalkotására irányulnak: üdvözljük. Ebben a rendben Isten akarata szerint mindenki növelheti a maga szabad és tökéletes fejlődését és ennek a célnak az elérésére feltesszük a magunk lelkét, becsületét.»

Ez már nem is a fél utig való elébenés, ez már egész szocializmus. És ha most kérdezzük magunktól, hogy mit hoz ránk az új Isten-év, már kezd kialakulni a felelet: az egyház — hogy a stockholmi kijelentés szavait idézzük — a szocializmussal karöltve kiveszi a részét egy új szociális rend létrehozásából, amely igazságos és testvéries rend akar lenni. Nem az angyalok nyelvén szólásnak rendje, hanem az emberfia Krisztusnak cselekvéséé. Annak a názarethi ácsnak cselekvő rendje, akinek itt a földön való valóságos emberi létébe olyan makacsul ölelt bele a marburgi Luther.

Az Isten-év ujesztendeje: a szocializmusnak felszivódása a keresztyénségbe és a keresz-

tyénségnek megtelése Krisztus fehér szocializmusa mellett krisztusi vörös szocializmussal, az asztalra ütő Luther vörös szocializmusával: Du sollst! Neked kell! Neked muszáj! Itt többé nincs: akarsz, nem akarsz? Itt az igazság és szeretet cselekedeteinek kikényszerítése lesz! Du sollst! És nem lesz többet játék a vizenyős idealizmusnak érzélgős szavaival! Du sollst! hogy minden test megkapja, ami a testé, mert különben kiszárad a lélek, elüszkösödik. Du sollst! Ahogyan ezt — hála Istennek! — nálunk, ebben a hazában nemcsak hirdeti, de cselekszi is Luther szavával és Krisztus nevében egy lutheri vágásu magyar pap, a krisztusi vörös szocializmusnak legvörösebbje, Vass József. Aki amikor a szociális embermentésről van szó: térdreborulva ugyan, de az asztalra üt: a tüdővész elleni keresztshadjáratra, a rokkantak segélyezésére, a munkásvédelemre kiszorítatom veletek az államból a pénzt, majd lesz gondja az államnak arra, hogy majd tovább adja a nyomást és kiszorítja belőletek. Itt nincs pardon! Itt nincs óh, vajha! Itt, itt van már az immár, az immáron, az időök teljessége!

Du sollst!

(Folytatjuk.)

Immendingen Mihály

HIREK

Istentiszteleti rend a budai ev. templomban:

Február hó 16-án d. e. 9 órákor ifjúsági istentisztelet: Reif. 10 órákor német istentisztelet: Broschko G. A. esperes.

11 órákor magyar istentisztelet: Mohr Henrik h. lelkész.

Február hó 23-án d. e. 9 órákor ifjúsági istentisztelet: Gaál.

11 órákor magyar istentisztelet: Virág Jenő s. lelkész. Minden pénteken délután 6 órákor bibliaórát tartunk a lelkészi hivatal helyiségében.

Kereszteltük: Neubrandt Imre szobafestő és Weber Karola fiát Tibor Istvánt.

Eskettük: Piliszky Józsefet Schleiminger Máriával.

Temettük: Takáts Istvánt, Mallász Gusztávot, Göttmann Edénét, Horváth Péternét, Bárány Nándor Ernőt.

Jórávaló ev. leány alkalmaztatást vállalna Budán háztartásban. Címe: Fehér Klára, Pesterzsébet, Trencsén-u. 12. sz.

Hálás köszönetünket fejezzük ki br. D. Radvánszky Albert egyetemes felügyelőnknek, ki az 1929. évi sajtóvasárnapi offertóriumából ötven pengőt juttatott kegyesen lapunk támogatására. Vajha ezt a szép példát követnék híveink közül minél többen, hogy nagy anyagi gondjainktól megszabadulnánk. Azt mindenki tudja, hogy az egyház sajtó nélkül a mai korban teljesen elképzelhetetlen, mert csak a sajtó utján védekezhetik sikeresen bizonyos veszedelmek ellen és csak a sajtó segítségével vezetheti bizonyos mezőkön munkáját sikeresen. De a sajtót anyagi eszközök nélkül nem lehet fenntartani. Mi nem sajnálunk gondot, fáradságot, munkát és anyagi áldozatokat sem, hogy lapunkat egyházunk szolgálatára fenntartsuk, abból semmiféle előnyt a magunk személye számára nem élvezzük, sem nem remélünk. 900 szegény testvérünknek küldjük ingyen a lapot. Siessenek azért tehetősebb testvéreink, hogy azok helyett is megfizessék a lap fenntartási költségeit.

Híradás! A KIE szövetség által hirdetett szavaló- és játékoskönyvre eddig 400 P előfizetés érkezett be, azaz kevesebb, mint amennyi szükséges lett volna. A nemzeti bizottság január 28-án tartott ülésében azonban elhatározta, hogy a két könyvet megjelenteti, tekintve a nagy szükségletet ezen a téren. A könyvek késésének oka tehát ebben keresendő. Február hónapban azonban mindkettő kikerül a sajtó alól.

A **Pester Lloyd** február 9-i száma érdekes cikket közöl moszkvai munkatársától, melyből kitűnik, hogy Lenin programjából már alig van meg valami és csak a mostani diktátor, **Stalin** brutalitása szerez érvenyt ama kijelentéseinek, hogy megvalósult Lenin álma. Az osztályharc frontján egész Oroszországban folyik a harc különösen a parasz-
tok és a vallás ellen. Ez utóbbira való tekintettel hoztak be január elején új naptárt, mely az évet október 1-el kezdi. Az évnek van 12 hónapja 30 nappal. Minden hónapban van hat ötnapos szakasz. A napok a naptárban színnel vannak jelölve: sárga, rózsaszín, vörös, kék és zöld színnel. A naptárreform bevallott célja a termelés fokozása a munka megszoktatás nélkül való folytatása útján. A munkaszabályozás szerint vannak elnevezve és minden csapatnak más napon van a pihenője. Ez a munkarend a legnagyobb csapás a vasárnap és az ünnepnap megszentelése, a vallásos és családi élet szempontjából. Stalin abban a hitben ringatózik, hogy az emberiség egyhatoda számára újból szabályozta az élet körülményeit. Vajon meddig nézik a ker-
államok és népek ölbetett kezekkel ezeket az istentelen és embertelen üzemeket? Mennyit kell keresztyén testvéreinknek Oroszországban hitük és emberi méltóságuk megvédéseért harcolniok és szenvedniök! Gondoljunk reájuk imádságos lélekkel!

A magyar protestáns egyháztörténeti adattár legutóbb megjelent 13. évfolyamában **D. Zoványi Jenő** ny. egyetemi tanár közöl egy rendkívül becses összeállítást arról, hogy a 16. és 17. században hol és milyen nevű protestáns lelkészek kapták a tizedet. E céből áttanulmányozta az Országos levéltár tizedlajstromait s ezekből állította össze a helységek sorrendjében a tizedet élvező protestáns lelkészek neveit. Az összeállítás nem sima írásmű és nem kellemes olvasmány, hanem csupa név és csupa szám, könyvnek majdnem olyan sivár, mint a logaritmuskönyv vagy faköböző táblázatok összeállítása. Vagy hogy teológiai hasonlattal éljünk: von Soden újszövetség kiadásának az a két része, amelyben a szövegeket könyvelték el. Egyháztörténetünk szempontjából azonban ezek az adatok annál jelentősebbek. Olyan helységekből, amelyeknek egyházairól ezekből a századokból alig maradt fenn egy vagy két adat, Zoványi kutatása papok és tanítók nevének egész sorát közli s ezzel rendkívül becses adalékokat szolgáltat ahhoz, hogy egyes egyházak már ezekben a századokban is fennállottak s ezzel együtt azt is megállapítja, hogy évek hosszú során át kik voltak a lelki vezetői is. Ebben az összeállításban a nevek legtöbbje tartalom nélküli név, de ha az egyháztörténet ezeket a nagyrészt új adatokat bedolgozza helyi történeteibe vagy már eddig is ismert személyek életrajzába, igen sok homályt eloszlik s történetünk olyan lapjai, melyekre eddig alig volt mit írniok történészeinknek, számos adattal telnek meg. Az értékes munkáért egyházunk történettudományra is kell, hogy a nagynevű kutatónak hálás legyen!

»**Kérelem.** Bibliafordításomban néhány bántó sajtóhiba a legnagyobb vigyázat mellett is benne maradt. Ezeket mind most felsorolni nem akarom. Van azonban két hiba, melyeknek kijavítását a még meglévő példányokban házilag végezzük. Tisztelettel kérem, hogy amely példányokban ezt nem végeztük el itthon, legyenek szívesek a tulajdonosok elvégezni. Mindkét bántó sajtóhiba a »Tudnivalók«-ban, a könyv végén található. Az egyik a 605. lapon alulról a 15. sorban, ahol az évszám 1736-ra javítandó. A másik sajtóhiba a következő 606. lapon alulról a 14. és 15. sorban, ahol a »vackor« szó »vadóc« akar lenni, de elnézésből hibásan áll a szövegben.
D. Raffay Sándor.»

Tanulmányut a Luther városokba. A Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége ez év júliusában 10 napos tanulmányutat rendez az evangélikus keresztyénség ezévi jubileumával kapcsolatban a Luther városokba. A tanulmányut időpontja július 12—22. A tanulmányuton nemcsak férfiak, hanem nők is résztvehetnek. Költségeit később közlik. Azonban a tanulmányut jóval olcsóbb lesz az idegenforgalmi szervek által rendezett tanulmányutaknál. Előzetes jelentkezéseket már most elfogad a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége, Budapest, IX., Üllői-ut.

Orvosi hír. Dr. *Máthé* Lajos fogorvos, protestáns egyháztag, IV., Királyi Pál-ú. 20. sz. alatt (Kálvin-tér sarkán) fogorvosi rendelőjében olvasóinkat jelentős kedvezményben részesíti. Rendelés 10—1 és 4—6 óráig.

Szerkesztői üzenet dr. E. I. felügyelőnek Szerencs. Hálásan megköszönjük elismerő sorait. Testvéreink leginkább csak kifogásaikat szokták megírni, elismerésüket csak gondolatban küldik. Egyházközségünk belső helyzete nekünk rendkívül sok gondot, keserűséget, anyagi és erkölcsi kárt okoz, melyet csak azért tudunk elviselni, mert érezzük, hogy ez az a kereszt, melyet hordoznunk kell. Istenbe vetett hittel és nyugodt lelkiismerettel várjuk, hogy a gyűlölködés, visszavonás és gyanúsítás ideje is el fog múlni fejjünk és gyülekezetünk fölött és újból fogjuk a testvéri szeretet és a békesség munkáját zavartalanul végezhetni. Lapunkban is önzetlenül erre törekszünk. Isten velünk!

A **Mária Dorottya ev. jót. nőegylet** f. hó 9-én tartotta ez évben második teaestjét szépszámu közönség részvételével. Ámbár az előre hirdetett műsornem lehetett egyes szereplők akadályoztatása miatt lefolytatni, akadtak kiváló helyettesek, kik művészetükkel gyönyörködtették a hallgatókat. Az est középpontjában állott vitéz Zsiray József tanár vetített képekkel támogatott előadása, ki szóval és képekben elvezette a hallgatóságot Norvégia vadregényes fjordokban gazdag partvidékén az északi feléig és a norvég nép lelkületébe és mindennapi életküzdelmébe is engedett bepillantani. Ez előadás keretében szavalta el Brezsnján-szky Károly Ibsen költeményét a magyarokról. Az öt testvérből álló Trautmann vocal együttes is norvég énekekkel kezdte előadását, de énekel Schubert, Smetana, Mikus-Csák és más szerzők műveiből is. Csodálatos finomság, harmónia és báj áramlott fülünkbe a testvérek szép énekeiből és tette azt számunkra valóságos lelki élménnyé. Az est vendégművészei voltak még Hothovy József, ki gróf Vay Alexandra zongorakiséréte mellett két áriát énekel és Bartha Ferenc, ki Mikus-Csák István kíséréte mellett hegedült. A közönség hálás tapsal köszönte meg a művészi előadásokat. Az est az »Erső vár...« elénekélése után Virág Jenő lelkész imádságával kezdődött.

Hegyen Épített Városra adakoztak: dr. Ajkay Béla 3, özv. Bánky Donátné 5, Bársony Oszkár 6, Beliczay Endre 10, Benczur Valdemár 6, dr. Berzeviczy Kristófné 6, Bezegh Huszágh Miklós 6, Blaskó Lajosné 3.08, Bolovits Józsefné 3, Borbély József 6, Campen Henrik 3, Csáder György 8, dr. Csengődy Lajos 3, Dervarits István 3, Endresz József 6, dr. Erős János 3, Géczy Lajos 3, Grosz Géza 6, Haffner Károly 6, Hill Otti 3, Hinterseer Ernő 6, özv. Hoffer Ferencné 6, ifj. Holub Pál 2, Jekeli Károly 6, Kéler Margit 3, Keszler Árpád 2, B. Kiss Jánosné 6, Klenner Károly 3, Kniesner Gyula 3, Kókai Lajos 4.50, Krajez Andor 3, Macskássy János 3, Malczovich László 6, Maróssy Pálné 3, özv. Metzger Györgyné 9, dr. Mikler Gusztáv 3, Müller Brunó 6, dr. Nyíry Zoltán 3, Pfeiffer Sándor 6, Philipp Alfrédné 6, Pippig Rezső 3, dr. Quirin Leoné 6, báró Radvánszky Albert 50, Rainer Andor 3, Rein Ernő 6, Rudnay Piroška 6, özv. Schömmner Ferencné 3, Szarvasi Dező 10, dr. Szelényi Atadár 12, Széll Zoltán 6, özv. Szécsy Imréné 3, Szenté Miklós 6, Tahin Dávidné 3, dr. Takáts Györgyné 6, Tatay Imre 6, Taubinger Zoltán 3, Terpián Sándor 3, Unger Artur 9, Wachter Józsefné 3, Wallenfels Ella 6 P, összesen: 340-58 P.

Luther Szövetségi tagdíjat fizettek: Bársony Oszkár, Beliczay Endre, Beliczay Endréné, Benczur Valdemár, Borbély Ilonka, Borbély József, Csáder György, Csáder Györgyné, Dervarits István, Harsány Györgyné, Harsány Oszkárné, 2, Kell Hugó 4, Krajez Andor 2, dr. Kovács Sándor, Macskássy János 4, Macskássy Tivadar, Malczovich László, Pippig Rezső, Rudnay Piroška, Soltész Mária, dr. Szirányi István 2, dr. Zolnay Jenő 4 pengő. Összesen: 52 pengő.

Dr. Saul, a gallneukirchenei diakonissza intézet igazgatója, meghívásra január 31-én tartott a deákteri egyház disztermében előadást a diakoniaról, a szolgálatról, melyet intézetének azon jelszava körül épített fel, hogy a Jézus Krisztusban az a hit ér valamit, mely a szeretet által munkálkodik. Fejtette, hogy mi az egyház, mi a látható és láthatatlan egyház és mennyiben van szükség mindkettőre. A diakonia függ az egyháztól, mert attól nyeri anyagi eszközeit. Feladata az egyház számára a tagokat megtartani, erősíteni, táplálni, megnyerni. A diakonia eredete és alapja az ap. csel. könyvének 6. fejezetében található. A diakonia az egyház szeretetmunkásságának

hordozója, szerve, eszközlője. A diakoniát, a rendszeres szolgálat hivatalát, az újabb időkben Fliedner és Wichern teremtették meg. Ámbár minden keresztyén kötelessége, hogy hitéről tanubizonyságot tegyen és szeretetben éljen a diakonus és diakonissza szolgálata annyiban különbözik más ker. személyekétől, hogy hivatásszerűen történik. Bemutatta, hogy milyen különböző munkatereken szorgoskodnak a férfi és nő diakonia munkásai. Kívánatos, hogy az egyházak hathatósan istápolják a diakoniát és bizalommal és szeretettel kísérik munkásságát. Az előadó olyan munkára hívta fel a figyelmet, melynek szükségességét vita nélkül mindenki elismeri, de amelyről nálunk csak nagyon kevés embernek van világos fogalma és amelyet sajnos még sok helyen féltékeny szemmel néznek. Vajha minden felelős tényező egyházunkban átérezné, hogy a diakonia szolgálata nélkül az egyház nem érheti el célját és mindent elkövetne arra, hogy az arra alkalmas ifjúságot e szolgálat felé terelje. Az előadást bevezette és az előadót üdvözölte dr. Raffay püspök, előadását megköszönte Broschko esperes. Őszintén sajnáltuk, hogy egy ily rendkívül nagy horderejű tárgyról szóló előadásnál oly kevés érdeklődő egyháztagnak jelent meg. Ha egyházunk előjárói tudós előadót hívnak meg messze földről, akkor gondoskodniok kellett volna hallgatóságáról és arról is, hogy a német nyelvű előadást valaki tolmácsolja volna. A meghívóból például nem is derült ki, hogy ez előadás a nagy közönségnek van szánva.

A budai ág. h. ev. egyház története. 1821—1818. Irta: Szehtlo Kornél. Ára 2.50 P. Tiszta bevétele a szegény konfirmandusok alapja javára szolgál. Kiadja a budai Luther-szövetség, 1930. Tíz képpel, 60 oldal. Egyházunknak 18 éven át volt felügyelője, néhai második lelkészünk fia, ernyedetlen munkásságban tölti öreg napjait is. Miután a mult esztendőben fiui halálját róttá le edesatyja művének (*Krisztus és egyháza*) magyar nyelvre fordítása és kiadása által, most egyházunk történetét írta meg a rendelkezésére álló, némelykor bizony hiányos adatok alapján. Szándéka és szorgalma teljes tiszteletünket érdemli. Művében kegyeletes emléket állít gyülekezetünk első és legnagyobb földi jövevényének Mária Dorottya kir. hercegnőnek, a gyülekezet három érdemes szolgájának: Bauhofer György, Szehtlo András és Scholtz Gusztáv lelkészeknek, megemlékezik a tiszteletbeli állásokban működőkről, a tanítókról és a vallástanárokról is. Azonban ez utóbbiakról nagyon hiányos a megemlékezés, mert hogy csak néhány személyt említsünk, Steuer, Noszko, Reif vallástanárok nevét hiába kerestük a műben. A segédlelkészekről egyáltalán nem közöl semmit, pedig bizonyos, hogy 1866 óta 1918-ig az egyháznak mindig voltak segédlelkészei, kik a munkából bőven kivették részüket. Sajnálattal olvastuk a 46. lapon azt a meg-

jegyzést, mely szerzőnek a felügyelői tisztségéből való távozását érinti. Ámbár a megfelelő jegyzőkönyvbe nem tekinthetünk bele, mint teljesen hiteles eseményt megállapítjuk, hogy 1914 febr. 2-án a felügyelő bejelentette, hogy megbízatása lejárt, megköszönte az egyháznak vele szemben 18 éven át tanusított bizalmát és kérte, hogy őt többé ne válasszák meg felügyelőnek. A közgyűlés a választást 1914 március 25-re tűzte ki, amikor is **egyhangulag** választotta meg egész tisztikarát és presbiteriumát, élükön br. *Feilitzsch Berthold* első és dr. *Zelenka Lajos* másodfelügyelővel. Az egyhangu választást épp a szerző fiának javaslata tette lehetővé. A felügyelő lemondása a febr. 2-i gyűlésen történt, tehát nem kell okvetlenül a március 25-én megtartott választógyűlés jegyzőkönyvében foglaltatnia. A gyűlés összehívása törvényesen történt. A munka egyházunk történetének oly sok fontos adatát és eseményét örökíti meg, hogy **megszerzését melegen ajánljuk egyházunk minden tagjának**, ki szereti egyházát és igaz hálával az előttünk járók iránt öntudatosan akarja szolgálni evangélikus Sionunkat.

Intelligens fiatal leány ajánlkozik uri családhoz háztartási munkára. Cim a kiadóhivatalban.

A KIE evangélikus ágának ez év tavaszán a következő helyeken lesznek körzeti, illetve kerületi konferenciái: Veszprém, Orosháza, Celldömölk, Balassagyarmat és Győr.

Dr. Batizfalvy főorvos, fogorvos vállalkozik fog- és szájbetegségben szenvedő egyháztagjaink szakavatott, gondos és mérsékelt áron való kezelésére, mindennemű fogpótlásainak ellátására. Szükség esetén részletfizetésre. Forduljunk hozzá teljes bizalommal. Muzeum-körút 27. sz.

Krausz Rezső kályhámester II., Csalogány-utca 50. a budai Apolló mellett (Tel. 546—67) hittestvéreknek jelentős kedvezményt ad.

Bácsy Péter mészáros és hentesmester, II., Szenatéri piac, fiókküzet II., Medve-u. 19. ajánlja elsőrendű árúit, kéri hittestvéreinek jóindulatu támogatását. Olcsó árak. Pontos kiszolgálás.

Középiscolát végzett, irodai gyakorlattal is bíró fiatal evangélikus nő (lelkészjelölt nővére) keres pénztárnoknői vagy hasonló állást evangélikus cégnél 2—300 pengő óvadékkal. Cim a szerkesztőségben.

Mínt hogy számláinkat azonnal kell fizetnünk, siesenek előfizetőink is a pénz befizetésével.

Olvasóink szives figyelmébe!

Zeiss és saiat gyártmányu Speciál szemüveg, egy szemüveg olvasáshoz, íráshoz, távollátásra és vadászatra. Használt és új Zeiss binocliok és azok pontos, bármennyű javítása a legnagyobb garancia mellett.

Libál Andor
optikai specialista, lencsegyártó

Budán, II., F6-utca 4. — Telefon: A. 535—26. — Alapítva 1846

AZ ÖREG DIÓFA
ÉTTERMEI
TULAJDONOS HOFFMANN JÁNOS
I., PÁLYA-U. 3
ESTÉNKINT
CIGÁNYZENE

Esküvőkre és társasvacsorákra külön helyiségek

SZŐRMEBUNDÁK

szезонutáni árban

Alakítások, nyersbőr kidolgozás,
szőrmefestés elsőrendű kivitelben.

SOMOGYI szűcsmester szőrmédivatszalonjában
VII. Rákóczi-ut 23. I. em. Uránia mellett (Telefon: J. 363 14)

Első Magyar

Általános Biztosító Társaság

Alakult 1857-ben. — Budapest, IV., Vigadó-tér 1.

A legrégebb és legnagyobb magyar biztosító intézet

Az evangélikus egyháznak harminc év óta
szerződéses biztosító társasága

Fiókjai vannak az ország egész területén.

Elfogad biztosításokat a következőkre:

Emberélet és baleset, tűz,
jég, üveg, autó, géptörés, betörés,
pénztári kiküldött kirablása, szállítmány, uti-
poggyász, értéküldemény, állat és szavatosság.